conditions, Furthermore, it is also stated that during socio-psychological training the group of trainees has an ability to encounter and experience conflicts related to the decision-making process, as well as receive mediation by the leader of training group, with further analysis and explanation of the errors that have arisen, as well as finding alternative ways to make the necessary decision and avoid or mitigate conflict situations. This last statement also sheds light on the role of the leader of socio-psychological training, as well as their importance and impact on training process itself. This, in turn, underlines the importance of leader's own training, knowledge, emotional intellect, conflict mitigation skills, patience, as well as their ability to use appropriate management styles, adjust to the momentary needs of training group and overall ability to use arising situations to group's benefit.

All in all, this particular article shows how important the socio-psychological training in decision making is and how leader of decision-making training can affect said training to yield desired results.

Keywords: *socio-psychological training, leader of socio-psychological training, decision making, training group, group interaction, conflict, decision making, psychotechnics, communication skills.*

УДК 159.923

І.А. Вольгемут

ЗВ'ЯЗОК ІНДИВІДУАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ХАРАКТЕРИСТИК З УСПІШНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ОСОБИСТОСТІ

І.А. Вольгемут. Зв'язок індивідуально-психологічних характеристик з успішністю діяльності особистості. *У статті подано результати дослідження особливостей зв'язку індивідуально-психологічних характеристик особистості з успішністю її діяльності. Розкрито поняття діяльності особистості та її успішності, проаналізовано проблему факторів успішності, визначено особливості впливу різних чинників на результати діяльності. Подано емпіричні дані, які було отримано в ході опитування (N=100). Виявлено статеві та вікові особливості, пов'язані з успішністю діяльності. Визначено значущі зв'язки та тенденції залежності успішності діяльності за такими психологічними показниками та характеристиками як тривожність, рівень домагань та стаж трудової діяльності. Встановлено, що єдиними статистично значущими змінними, пов'язаними з успішністю діяльності, є рівень особистісної тривожності та рівень домагань. Сформульовано пропозиції щодо підвищення рівня успішності діяльності.*

Ключові слова: *успішність, рівень домагань, тривожність, трудова діяльність, стаж роботи, індивідуально-психологічні характеристики, вікові особливості, статеві особливості.*

И.А. Вольгемут. Связь индивидуально-психологических характеристик с успешностью деятельности личности. *В статье представлены результаты исследования особенностей связи индивидуально-психологических характеристик личности с успешностью ее деятельности. Раскрыты понятия деятельности и успешности личности, проанализирована пробле-*

ма факторов успешности, определены особенности влияния различных переменных на результаты деятельности. Поданы эмпирические данные опроса (N = 100). Выявлены половые и возрастные особенности, связанные с успешностью деятельности. Определены значимые связи и тенденции зависимости успешности деятельности от таких психологических показателей и характеристик как тревожность, уровень притязаний и стаж трудовой деятельности. Установлено, что единственными статистически значимыми переменными, связанными с успешностью деятельности, являются тревожность и уровень притязаний. Сформулированы предложения по повышению уровня успешности деятельности.

Ключевые слова: *успешность деятельности, уровень притязаний, тревожность, трудовая деятельность, стаж работы, индивидуально-психологические характеристики, возрастные особенности, половые особенности.*

Постановка проблеми. Розвиток сучасного суспільства відбувається все швидше і швидше з кожним роком. Як наслідок, зростають вимоги до людей, вимагаючи постійного імперативного розвитку. Завдяки існуванню мережі Інтернет вже впродовж багатьох років люди мають змогу бачити як живуть, чим займаються, куди подорожують, як проводять вільний час інші, менш або більш успішні та щасливі люди на іншому кінці планети. Таким чином виник "культ успішності", і тепер кожна людина порівнює себе, свою родину, чоловіка, дружину, дітей, будинок, машину і все що має, не тільки зі своїми друзями, сусідами і родичами, але і з рештою світу – багатьма мільйонами інших людей. А це створює, з одного боку, стимул до розвитку, наполегливої праці, досягнення все сміливіших і складніших цілей, але і з іншого боку – неабиякий моральний тиск на особистість, відчуття перебування у постійному змаганні з рештою світу, необхідність бути ідеальною, успішною і щасливою особистістю.

Оскільки успішність користується неабияким попитом, то природно, що виникла і пропозиція – у вигляді численних тренінгів з успішності; книжок з саморозвитку; мотиваційних відео в мережі Інтернет; заснованих на реальних подіях фільмів про успішних людей; книжок, які пишуть відомі політики, бізнесмени, спортсмени і актори; та багато іншого, що покликане задовольняти цей попит. Отже, люди, що прагнуть досягнути успіху, читаючи блоги, книжки, відвідуючи семінари, дивлячись відео вже відомих і успішних людей та слідкуючи за ними в Instagram, намагаються прослідкувати які ж риси особистості, шаблони поведінки та мислення роблять цих людей такими успішними і перейняти ці риси. Завдяки цьому все більше вкорінюється "культ успішності" та змінюються погляди, настановлення, стереотипи, а також шаблони мислення і поведінки сучасних людей.

Наразі ця проблема не є достатньо висвітленою теоретично, проте має досить високу соціальну значущість.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. З-поміж усіх категорій, які характеризують людське буття, категорія діяльності вважається найважливішою [6]. Дослідження діяльності сприяло визначенню значення її ролі в розвитку та формуванні психіки, а також вирішенню такої загальнопоширеної проблеми як підвищення продуктивності праці людини. Протягом багатьох років поняття діяльності формувалося в соціології, психології, фізіології та філософії і як результат, набуло таких значень: робота, праця, поведінка та активність [8].

Діяльністю прийнято вважати зовнішню та внутрішню активність людей, що направлена на зміни власної особистості, перетворення оточуючих явищ і предметів, відповідно до їх потреб, і, окрім цього, створення нових. Вона є активністю абсолютно свідомою, спланованою, соціальною, двонаправленою та цілеспрямованою, і проявляється в системі дій, що направлені на реалізацію поставлених цілей. Виділяють два рівні структури психічної діяльності: макроструктуру та мікроструктуру [4].

Успішністю вважають позитивний результат діяльності суб'єкта з досягнення значущих для нього цілей, що також відображають орієнтири суспільства. Вона включає не лише об'єктивні критерії результативності діяльності (продуктивність праці, якість продукції, рівень заробітної платні тощо), але і суб'єктивні показники: задоволеність працею, переживання включеності особи в діяльність, власну оцінку досягнутих результатів, а також самоефективність як особистісну складову успішності діяльності [10].

На успішність діяльності особистості впливає численна кількість факторів, як внутрішніх, так і зовнішніх. Зовнішніми є умови життя та праці, природні, кліматичні та погодні умови, емоційний, соціальний, матеріальний, духовний стани оточуючих людей тощо. Внутрішні – типологія, темперамент, характер, мотивація, навички комунікації, здібності, рівень домагань, рівень тривожності особистості, емоційна сфера тощо [5].

Ефективність діяльності означає співставлення досягнутого результату з максимально досяжним або запланованим [2].

Мета дослідження полягає у виявленні особливостей зв'язку індивідуально-психологічних характеристик особистості з успішністю її діяльності.

Виклад основного матеріалу і результатів дослідження. Поведінка людей доволі сильно обумовлена рівнем їх особистісної тривожності. Людям властивий індивідуальний рівень тривожності, покликаний зберігати життя. Кожна людина має свій оптимальний рівень тривожності, який є корисним для неї. Під особистісною тривожністю розуміють доволі стійку індивідуальну характеристику людини, яка характеризує рівень її занепокоєння, стурбованості та можливого емоційного напруження внаслідок дії стресових факторів [1].

Щодо рівня домагань, то місце людини, яке вона займає в суспільстві, значною мірою залежить від нього. Під рівнем домагань розуміють прагнення досягнення цілей певного рівня складності, який людина вважає для себе можливим і гідним [7].

Емпіричні результати дослідження. У дослідженні взяли участь п'ятдесят чоловіків та п'ятдесят жінок різних професій віком від 18 до 73 років, стандартне відхилення = 11,67.

Для визначення рівня тривожності було використано методику "Рівень особистісної тривожності" Ч. Д. Спілбергера. Оцінка рівня тривожності при інтерпретації відбувається згідно такої градації: до 30 – низька тривожність; 31-45 – помірна тривожність; 46 і більше – висока тривожність [9].

В результаті дослідження було виявлено, що 8 зі 100 осіб мають низьку тривожність, 61 – помірну та 31 – високий рівень тривожності (табл. 1).

Таблиця 1

Рівень тривожності за статтю

Стать (к-сть осіб)	Рівень тривожності		
	Низький	**Помірний**	**Високий**
Чоловіки	4	29	17
Жінки	4	32	14
∑	**8**	**61**	**31**

Отримані результати дозволяють зробити припущення, що стать практично не пов'язана з рівнем тривожності.

Для визначення рівня домагань було обрано методику Ю. М. Орлова "Потреба у досягненнях". Рівень потреби в домаганнях може дорівнювати значенням від 0 до 23 балів, що відповідає таким характеристикам: до 10 балів – низький рівень; 11-12 – нижче середнього; 13-14 – середній; 15-16 – вище середнього; і 17-23 – високий.

У процесі дослідження було з'ясовано, що лише 5 осіб зі 100 мають низький рівень домагань, 22 – нижче середнього, 40 – середній, 24 – вище середнього, і 9 осіб – високий (табл. 2).

Таблиця 2

Рівень домагань за статтю

Стать (к-сть осіб)	Рівень домагань				
	Низький	**Нижче середнього**	**Середній**	**Вище середнього**	**Високий**
Чоловіки	2	15	18	13	2
Жінки	3	7	22	11	7
∑	**5**	**22**	**40**	**24**	**9**

Отримані дані дозволяють припустити, що стать має певний зв'язок з величиною рівня домагань, і жінки в середньому мають дещо вищий рівень домагань, ніж чоловіки.

Для оцінки успішності діяльності особистості було використано метод самооцінювання за допомогою методики "Шкальована самооцінка" Дембо-Рубінштейна. Шкала має значення від 0 до 100. Показниками реалістичної самооцінки є кількість балів від 45 до 74. Значення вище цих балів є показниками завищеної самооцінки та особистісної незрілості, можуть свідчити про закритість для нового досвіду, невміння правильно оцінювати результати своєї діяльності, неготовність сприймати реальність, власні помилки, зауваження та оцінки оточуючих. Бали нижче 45 свідчать про занижену самооцінку. Це може означати справжню невпевненість в собі або "захисну", яка звільняє від необхідності докладати зусилля [3].

Результати розподілу рівнів успішності за статевою ознакою подано в таблиці 3.

Таблиця 3

Рівень успішності за статтю

Стать (к-сть осіб)	**Рівень успішності (за самооцінкою)**								
	0-19%	**20-39%**	**40-49%**	**50-59%**	**60-69%**	**70-79%**	**80-89%**	**90-99%**	**100%**
Чоловіки	0	4	4	4	12	15	9	2	0
Жінки	1	0	3	7	4	17	11	4	3
∑	**1**	**4**	**7**	**11**	**16**	**32**	**20**	**6**	**3**
Рівень	**Низький (12)**			**Середній (59)**			**Високий (29)**		

Дані таблиці 3 свідчать про те, що домінуючим є середній рівень успішності діяльності, який мають 59 осіб. Щодо розподілу рівнів успішності за статтю, то він практично рівномірний. Однак, чоловіки оцінили рівень успішності своїх досягнень дещо нижче, ніж жінки.

Аналіз середніх значень усіх досліджуваних змінних серед чоловіків та жінок, які мають низький, середній та високий рівні успішності діяльності, показав, що більшість чоловіків з низьким рівнем успішності діяльності, мають високий та помірний рівні особистісної тривожності, рівень домагань – нижче середнього, їх середній вік та стаж роботи становлять 29,5 та 8,5 років відповідно. А більшість жінок з низьким рівнем успішності діяльності, мають помірний рівень особистісної тривожності, середній рівень домагань, їх середній вік та стаж роботи становлять 24,3 та 5,5 років відповідно.

Більшість чоловіків з середнім рівнем успішності діяльності мають помірний рівень особистісної тривожності, рівень домагань вище середнього

та середній, їх середній вік та стаж роботи становлять 27,8 та 7,7 років відповідно. А більшість жінок з середнім рівнем успішності діяльності мають високий та помірний рівні особистісної тривожності, середній рівень домагань, їх середній вік та стаж роботи становлять 33,7 та 13 років відповідно.

Більшість чоловіків з високим рівнем успішності діяльності мають помірний рівень особистісної тривожності, середній рівень домагань, їх середній вік та стаж роботи становлять 28,8 та 10,1 років відповідно. А більшість жінок з високим рівнем успішності діяльності, мають помірний рівень особистісної тривожності, середній рівень домагань та рівень домагань вище середнього, їх середній вік та стаж роботи становлять 35,2 та 14,1 років відповідно.

Середні значення показників усіх змінних, пов'язаних з успішністю діяльності було зведено в спільні таблиці (табл. 4 та 5) для з'ясування наявності тенденцій зв'язку індивідуально-психологічних характеристик особистості з успішністю її діяльності.

Таблиця 4

Середні значення змінних, пов'язаних з успішністю серед чоловіків

Рівень успішності	Середній рівень особистісної тривожності	Середній рівень домагань	Середній вік, к-сть років	Середній стаж роботи, к-сть років
Низький	Високий /помірний	Нижче середнього	29,5	8,5
Середній	Помірний	Вище середнього/ середній	27,8	7,7
Високий	Помірний	Середній	28,8	10,1

Дані таблиці 4 свідчать про те, що рівень успішності діяльності серед чоловіків може мати певний зв'язок з рівнем особистісної тривожності, оскільки найбільш успішні з них мають помірний рівень тривожності, а найменш успішні – високий та помірний. Цікавий зв'язок проглядається і з рівнем домагань: чоловіки з високим рівнем успішності мають середній рівень домагань, з середнім рівнем успішності – середній та вище середнього, а найменш успішні – рівень домагань нижче середнього. Щодо зв'язку віку з успішністю результатів діяльності, то яскраво виражених тенденцій не проглядається.

Можна припустити, що рівень особистісної тривожності та рівень домагань не мають суттєвого зв'язку з рівнем успішності діяльності жінок, оскільки більшість жінок усіх рівнів успішності мають помірний рівень тривожності, і лише невелика частина жінок з високим рівнем успішності

мають рівень домагань вище середнього. Що стосується зв'язку з віком, стажем роботи та успішністю діяльності, то в обох випадках простежується наявність тенденцій до існування прямо пропорційних залежностей.

Таблиця 5

Середні значення змінних, пов'язаних з успішністю серед жінок

Рівень успішності	Середній рівень особистісної тривожності	Середній рівень домагань	Середній вік, к-сть років	Середній стаж роботи, к-сть років
Низький	Помірний	Середній	24,3	5,5
Середній	Високий/ помірний	Середній	33,7	13
Високий	Помірний	Середній/вище середнього	35,2	14,1

Щодо відмінностей між значенням показників змінних, пов'язаних з успішністю серед чоловіків та жінок, то жінки з середнім і високим рівнями успішності в середньому на 6-7 років старші за чоловіків тих же рівнів. Вік жінок з низьким рівнем успішності в середньому на 4-5 років менше, ніж у чоловіків того ж рівня успішності. Найбільш успішні чоловіки та жінки мають найбільший стаж роботи порівняно з представниками інших рівнів успішності. Переважна кількість чоловіків і жінок усіх рівнів успішності мають помірний рівень тривожності. Більшість чоловіків низького рівня успішності мають переважно рівень домагань нижче середнього, а більшість жінок цього рівня – середній. Більшість чоловіків середнього рівня успішності мають переважно рівень домагань вище середнього та середній, а більшість жінок цього рівня – середній. І нарешті, більшість чоловіків та жінок високого рівня успішності мають переважно середній рівень домагань.

Для визначення статистичної значущості зв'язку досліджуваних змінних, пов'язаних з успішністю діяльності, ми скористалися коефіцієнтом кореляції рангу Спірмена. Для знаходження цих значень було використано зведені в таблиці дані середніх значень усіх показників окремо для чоловіків, жінок, а також для чоловіків та жінок разом (табл. 6, 7 та 8).

Дані таблиці 6 свідчать про те, що статистично значущими, тобто такими, що мають достатньо суттєвий зв'язок з рівнем успішності діяльності чоловіків, не є показники жодної з досліджених змінних. І хоча між рівнем успішності та особистісної тривожності існує певна обернено пропорційна залежність, статистично значущою вона не є.

Таблиця 6

Середні значення змінних, пов'язаних з успішністю серед чоловіків

Середній рівень успішності, у %	Середній рівень особистісної тривожності	Середній рівень домагань	Середній вік, к-сть років	Середній стаж роботи, к-сть років
0-19(-)	-	-	-	-
20-39(23,75)	45,00	11,75	28,75	7,50
40-49(40,00)	42,50	14,00	30,25	7,00
50-59(50,00)	53,25	14,00	24,50	9,50
60-69(60,83)	40,08	12,75	26,58	6,71
70-79(71,33)	44,40	14,20	28,13	8,10
80-89(82,22)	37,56	13,67	27,00	8,44
90-99(92,50)	35,50	13,50	37,00	17,50
100	-	-	-	-
К кореляції (r_s)	**-0,75**	**0,17**	**0,11**	**0,57**
Статистична значущість	**Незначущий p> 0,05**	**Незначущий p> 0,05**	**Незначущий p> 0,05**	**Незначущий p> 0,05**

Таблиця 7

Середні значення змінних, пов'язаних з успішністю серед жінок

Рівень успішності, у %	Середній рівень особистісної тривожності	Середній рівень домагань	Середній вік, к-сть років	Середній стаж роботи, к-сть років
0-19(5,00)	45,00	10,00	33,00	10,00
20-39(-)	-	-	-	-
40-49(42,67)	44,33	13,67	21,33	4,00
50-59(50,00)	46,14	12,86	40,43	19,57
60-69(62,00)	46,00	12,50	34,00	15,50
70-79(70,59)	42,53	14,41	30,82	9,76
80-89(80,90)	37,55	14,00	28,73	9,22
90-99(91,25)	36,75	16,50	47,5	21,00
100	39,33	14,67	42,67	23,00
К кореляції (r_s)	**-0,74**	**0,86**	**0,50**	**0,52**
Статистична значущість	**Значущий p<0,05**	**Значущий p<0,05**	**Незначущий p> 0,05**	**Незначущий p> 0,05**

Статистично значущими змінними, пов'язаними з успішністю діяльності жінок, є рівень особистісної тривожності та рівень домагань. Щодо віку та стажу роботи досліджуваних, то можна припустити, що вони не мають особливого зв'язку з рівнем успішності діяльності серед жінок.

Таблиця 8

Середні значення змінних, пов'язаних з успішністю серед чоловіків та жінок

Рівень успішності, у %	Середній рівень особистісної тривожності	Середній рівень домагань	Середній вік, к-сть років	Середній стаж роботи, к-сть років
0-19(5,00)	45,00	10,00	33,00	10,00
20-39(23,75)	45,00	11,75	28,75	7,50
40-49(41,34)	43,42	13,84	25,79	5,50
50-59(50,00)	49,70	13,43	32,47	14,54
60-69(61,42)	43,04	12,63	30,29	11,12
70-79(70,96)	43,47	14,31	29,48	8,93
80-89(81,56)	37,56	13,84	55,73	8,83
90-99(91,88)	36,13	15,00	42,25	19,25
100	39,33	14,67	42,67	23,00
К кореляції (r_s)	**-0,77**	**0,87**	**0,62**	**0,58**
Статистична значущість	**Значущий $p<0,05$**	**Значущий $p<0,05$**	**Незначущий $p> 0,05$**	**Незначущий $p> 0,05$**

Отже, для рівня успішності діяльності чоловіків та жінок разом статистично значущими змінними, пов'язаними з успішністю, є лише рівень особистісної тривожності та рівень домагань.

Висновки. Отримані емпіричні дані дозволили припустити, що єдиними статистично значущими змінними, пов'язаними з успішністю діяльності, є рівень особистісної тривожності та рівень домагань. Коефіцієнт рангової кореляції рівня особистісної тривожності чоловіків та жінок ($r_s = -0.77$, $p<0,05$) є від'ємним, що свідчить про наявність обернено пропорційної залежності, і як результат, існування тенденції до підвищення рівня успішності діяльності при зниженні рівня тривожності. А коефіцієнт рангової кореляції рівня домагань для чоловіків і жінок разом ($r_s = 0.87$, $p<0,05$), навпаки, є додатнім, що свідчить про існування прямо пропорційної залежності між рівнем домагань та рівнем успішності, тобто чим вищий рівень домагань особистості, тим вищий її рівень успішності.

Підсумовуючи усе сказане вище, нами було сформульовано такі пропозиції щодо підвищення рівня успішності діяльності:

- чоловікам та жінкам варто приділяти належну увагу рівню особистісної тривожності і намагатися тримати його в межах помірного, оскільки надмірне занепокоєння життєвими ситуаціями заважає раціонально мислити, бути максимально продуктивним в діяльності, а отже і досягати значних кар'єрних висот;

- чоловікам варто намагатися тримати свій рівень домагань в межах середнього, щоб уникнути пастки стати надмірно егоїстичними та

агресивними, і як результат – осудженими суспільством за використання неприйнятних засобів досягнення поставлених цілей;

- жінкам варто, навпаки, прагнути до підвищення свого рівня домагань, оскільки це сприяє зростанню рівня їх успішності;

- представникам обох статей не варто боятися продовжувати або починати активну трудову діяльність у будь-якому віці, оскільки зв'язок віку з успішністю діяльності не є суттєвим, а отже, люди будь-якого віку мають практично однакові шанси збудувати хорошу кар'єру;

- у випадку відсутності позитивних результатів діяльності як чоловікам, так і жінкам не варто одразу її припиняти, а варто радше дати собі більше часу на її освоєння та вдосконалення.

Подальші розвідки з цього напрямку є надзвичайно перспективними, і дали б змогу отримати більш точні та репрезентативні дані.

Список використаних джерел

1. Болтівець С. І. Практична психологія. Методи вивчення особистості / Болтівець С. І., Бастуй Н. А., Васьківська С. В. Вип. І. Суми: Мрія, 1992. 440 с.

2. Климов Е. А. Психология профессионала. М.: Издательство "Институт практической психологии", 1996. 400 с.

3. Кириленко Т. С. Психологія спорту. Регуляція психічних станів. Геопринт, ІПО КУ ім. Тараса Шевченка, 2002. 112 с.

4. Тропотяга П. А. Психологические детерминанты профессиональной успешности будущего специалиста: Дис… канд. психол. наук: 19.00.03/ Дальневост. гос. ун-т путей сообщ. Иркутск, 2009. 205 с.

5. Ans De Vos, Sara De Hauw, Beatrice I. J. M.Van der Heijden. Competency development and career success: The mediating role of employability / Journal of Vocational Behavior / Vol. 79, Iss. 2, October 2011, p. 438-447.

6. Arnold B. Bakkerand Michael P. Leiter. Work engagement: a handbook of essential theory and research – NY., 2010. – 208 p.

7. Garance Genicot, Debraj Ray. Aspirations and Inequality. Frontmatter of Econometrica / Vol. 85, Iss. 2, p. 489-519.

8. Tims M., Bakker A. B., Derks D. Development of the job crafting scale. Journal of Vocational Behavior / Vol. 80, Iss. 2012, p. 173-186.

9. Spielberger, C. D., Gorsuch, R. L., Lushene, R., Vagg, P. R., & Jacobs, G. A. Manual for the State-Trait Anxiety Inventory. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press, 1983, p. 13-19.

10. Steven J. Stein. Howard E. Book. The EQ Edge: Emotional Intelligence and Your Success 3rd Edition: 2011, 368 p.

Spysok vykorystanykh dzherel

1. Boltivec' S. I. Praktichna psihologiya. Metodi vivchennya osobistosti / Boltivec' S. I., Bastuj N. A., Vas'kivs'ka S. V. Vip. I. Sumi: Mriya, 1992. 440 s.

2. Klimov E. A. Psihologiya professionala. M.: Izdatel'stvo "Institut prakticheskoj psihologii", 1996. 400 c.

3. Kirilenko T. S. Psihologiya sportu. Regulyaciya psihichnih staniv // Geoprint, IPO KU im. Tarasa SHevchenka, 2002. 112 s.

4. Tropotyaga P. A. Psihologicheskie determinanty professional'noj uspeshnosti budushchego specialista: Dis. kand. psihol. nauk: 19.00.03: Irkutsk, 2009. 205 c.

5. Ans De Vos, Sara De Hauw, Beatrice I. J. M.Van der Heijden. Competency development and career success: The mediating role of employability / Journal of Vocational Behavior / Vol. 79, Iss. 2, October 2011, p. 438-447.

6. Arnold B. Bakkerand Michael P. Leiter. Work engagement: a handbook of essential theory and research NY., 2010. 208 p.

7. Garance Genicot, Debraj Ray. Aspirations and Inequality. Frontmatter of Econometrica / Vol. 85, Iss. 2, p. 489-519.

8. Tims M., Bakker A. B., Derks D. Development of the job crafting scale. Journal of Vocational Behavior / Vol. 80, Iss. 2012, p. 173-186.

9. Spielberger, C. D., Gorsuch, R. L., Lushene, R., Vagg, P. R., & Jacobs, G. A. Manual for the State-Trait Anxiety Inventory. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press, 1983, p. 13-19.

10. Steven J. Stein. Howard E. Book. The EQ Edge: Emotional Intelligence and Your Success 3rd Edition: 2011, 368 p.

I.A. Wohlgemuth. The connection between individual psychological characteristics and the success of activities of individuals. *The article presents the results of a research, that was made in order to find special correlations that might exist between individual psychological characteristics of a personality and the success of its activities. In the given work, the concept of the personality's activity and its success is defined. The field of existing factors of success of the personality's activities is analyzed. The features of the influence of various factors and characteristics on the results of the activities are determined. Sex- and age-related characteristics that affect the success of the individual's activities are identified. Significant correlations and trends in the dependence of the success of an individual's activities are determined by measuring psychological indicators and characteristics, such as: level of anxiety and level of claims, work experience, sex and age peculiarities. The empirical data that was collected by interviewing one hundred people is presented in the article. It has been established that the only statistically significant variable influencing the success of men and women are the level of personal anxiety and the level of claims. Age, sex and work experience were considered to have not enough impact on the level of success to be defined as significant for the group of people, that was interviewed. The*

difference between the variables that influence the success of men and women was analyzed, with the result that for the interviewed amount of people only slight variations between these factors could be found. Proposals have been formulated to increase the level of success of people's activities.

Keywords: *success, professional activity, aspiration level, personal anxiety, work experience, individual psychological characteristics.*

УДК 159.922.8:165.194

В.В. Герасименко

ORCID ID: 0000-0002-3994-1823

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ВИВЧЕННЯ ПРОБЛЕМИ ПРОЯВУ КОГНІТИВНИХ СТИЛІВ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ

В.В. Герасименко. Наукові підходи до вивчення проблеми прояву когнітивних стилів у юнацькому віці. *Вивчення психологічної організації окремого індивіда містить в собі й вивчення когнітивних стилів особистості, що дає змогу зрозуміти її позиції у прийнятті правильних рішень у різних умовах. Юнацький вік пов'язаний з остаточним становленням когнітивного стилю як способом організації інтелектуальної діяльності та формуванням світогляду, передумовами якого є когнітивні та особистісні складові, що являють собою узгоджену цілісну систему переконань про світ, а також усвідомлення свого життя як цілісного процесу зі своїм напрямком та певною метою.*

Стаття присвячена розгляду основних наукових підходів до проблеми когнітивних стилів у юнацькому віці. Розглянуті дослідження, які проводилися різними вченими задля вияву закономірностей становлення та змін когнітивних стилів саме в цьому віці, а також їх причини та фактори, що мають найбільший вплив на них. Розкрито зміст генетичного дослідження таких когнітивних стилів як полезалежність та поленезалежність, проведено порівняльний аналіз щодо когнітивних стилів у молодшому шкільному віці, підлітковому, юнацькому та похилому віці. Акцентовано зв'язок властивостей поведінкового стилю з особливостями функціонування центральної нервової системи та з успішністю у навчанні в осіб юнацького віку. Виявлено, що імпульсивні люди у порівнянні з рефлективними допускають більше помилок при виконанні завдання, але відзначаються більшою швидкістю. Проаналізовані вікові зрушення стилів імпульсивність – рефлективність у різні періоди онтогенезу людини. Розглянуто дослідження когнітивних стилів юнацького віку у процесі навчальної та професійної діяльності у осіб з різними видами латеральної організації, а також взаємозв'язок між емпатією, стереотипами та когнітивним стилем. Визначені напрямки подальших перспектив дослідження психологічних особливостей когнітивних стилів у майбутніх вчителів математики.

Ключові слова: *когнітивний стиль, полезалежність, поленезалежність, імпульсивність, рефлективність, ригідність – гнучкість пізнавального контролю, юнацький вік.*

В.В. Герасименко. Научные подходы к изучению проблемы проявления когнитивных стилей в юношеском возрасте. *Изучение психологичес-*